

ఆణ్ణగంధమాల ప్రవరణమః : १२

మొగ్గాంచు కథలు.

(రెండవభాగము)

(X O క క ర :)

శ్రీసునారము ప్రతోపర్చడి; బి. ఎ., బి. ఎట.

సార్లీషన్స్ : —

కేవ పబ్లి కేమన్స్ అండ్ బుక్స్‌స్టార్ట్ లిమిటెడ్
హాబ్లగు, త్రాదరాబాదు - దక్కె.

ఆన్నిమాక్టులు మావే]

1941

[వెల १ అణ

విషయ సూచిక

1.	శేతరు శైలి	०
2.	రంధ	८५
3.	నీముఁడై పురుసులేదు	२८
4.	ఫెంబు బిడ్డ	२५
5.	నుమాలను భుజై తినిపోయసది.	३_७

అ టొ | ५ ० థ మాల

ఆశయములు:- ఆంధ్రమాలయ వాక్యాలూ పాథిమానము కలిగిం . అంధ్రభాషా ప్రచారముగా వించుటయు, తర్వార ఆంధ్రమాలయ ప్రపంచము కలించుటయు, మఖ్యముగా ప్రతిఅంధుడు కొని చదువు ఆగ్రహము గంగజీయులు పాధ్యమైనంత చొక గా పుస్తకములను అందజేయటయే మా ఆశయము.

మహాసీయుల జీవితములు, ఆంధ్రమాలయిల్లిన నీర్మజీవికేమునకు సంబంధించి ప్రస్తుతములు థార్మిక్, పాంఫిక్, కగ్గక్, కొర్కిక మదిలు రాజకీయమాన్యమాలపై ఆందంకి ఆర్థమగు థాపలూ అతిసులభైతీలో మిము లిక్కి అందంకి అందుళ్ళాటులో పాంపునట్లు ప్రమంపండన.

మిం మముల మా గ్రంథమాలనుడి 100 పుస్తకముల 4 పుస్తకములలో ప్రమంపండన. ప్రతిశ్రుత్కము సుమారు 40 పేజీలవుండును

మాగ్రాథమాలకు చందాదరులు కొగోదువారు అందుకు లిఖిత శ్రావకముగా డివ్యుక్-పంపలయును. ఆప్రీవారు సస్యశ్రేణుకీంద 5_0_0 చెల్లించుటయును. టిప్పాద్యురా చెప్పింప గోదువారు మరి 2_0_0 తెపాలావ్యాయమిక్రింద చెల్లించుటయును మధ్యవచ్చెరు సభ్యులకు ఉఱ చెడిన ప్రస్తుతములు వున్నచో యొబ్బిపును.

అప్పుడ్వ్యాదు అనుబంధములు తెలుగు మరి యక్కిభావాలలోన ఉఱివచును. ఎట్టిని కొనపలయునను ప్రతిభింబికము సభ్యులకుండడు.

మేము కోరగా జే యాపుస్తకము “మేంగా యికథలు (చెండు బ్యాగు)”, దయశీల అస్థిగాపిండిన కీమిరుణము ప్రతాపాద్ది వి.ఎ. వి.ఎల్ గాడికి కృతజ్ఞతాందసము అంద్యమిక్రాసున్నాము. ఇట్లు అణ్ణగాథమాలకొర్కెంయమా:-

ఎప్ర/ఎ.బి. తూర్పు బజారు,

మైదానాదు-డిక్కెం/ఎప్రగా)

పెల్లిమాటిక్ రావు,
కె.సి. గుప్త,
(ప్రకాశమలఁ.)

బెత్తాపు సుల్తానుల భేటీ.

బెత్తాపు సుల్తానుల కాలములుతరించిపోయెను. ఆనమయములో
 పద్ధతిటుచేసుకున్న రాజ్యాలమిాద రెసిడెంటులు నవారి
 అయివుండిరి. గొండ క్రీ. శాలో బౌఖుసుల్తానగు
 నవాబ్ వాజదటిఖాం అనేవారు మిముకు మిసుకుమంటూ
 రాజ్యార చాలించుతూస్తుండిరి. అతడు పదారణాల మొగుగాయి
 మనిషి. దర్శనుకలవాడు. నమ్మినావారికి ఏమిచ్చినా లోపంలే
 దనేవాడు. కానీ నమ్ముకంకలవారే ఆయనకు కనిసించకపోయిరి.
 అతనికి థార్యూలు తెక్కటేసిచూన్నే గుగై మంది బేగులుం
 ఫీరి. తనకు పుట్టిపెట్లిలనందరిని తెక్కటేప్పించి పెల్లలసేన్న, తెల్లు
 లపెర్రు వారివారి వయన్నులు, పుట్టినజీథులు ఊచివరాలన్నీ
 వాయించినాడు. కొనా మొదలు 100 మంది ఆడిహగనంతావ
 ముని నికరంగా తెలింది. కషంతానమే ఆయనకు సరంతావ వేతు
 నైంది. ఏపెండ్లాం ఏంమందు వెట్టుతుందో, ఎవరెప్పుడు తనను
 పొడిచిపోతారో, యెవరు తనత క్రూను ఆడమించురోంతారో అనే
 అనుమానాలు ఆయన ఒంటబ్బినన్ని. నవాబుగారివద్ద గులాము
 యన్నారు. జనానాకావరులగు హిజ్కులున్నారు. వినోదాలుకలి

గించే నుత్తిపాతకులున్నారు. హితపుచెప్పే చిన్నపెద్ద కు
న్నారు. అందరినై నవాబుగారికి అనుమానమే.

“సర్కార్, వాడులేదూ ఫలానాగులాంవాన్ని ఫలా
చేగం తమకీ అపాయింజేనే దాన్ని ఏరో
టుచేసిందంట హాజార్” అని ఒకరుచెప్పేవారు. వాన్ని
వీపు వీని పెనవాడు పితుర్లు చెప్పాతుంటే నవాబుగారికి ఒకటి
సందేహాలతో తూట్టుపడినట్లు అయింది.

నవాబునాబ్ గారు మంచము పట్టినారు. అప్పుంతె
ప్రతిత్యులోని భోజనవదారం కొంచెం కొంచెం కుక్కల
వేయించి వాటికేమన్ని అపాయులేకుంటే తర్వాత తూ
క్కినేవాడు. తున్క సీటుకూడాయి స్తో యెదుటివారికి సగా
తాపి తర్వాత తూసుతాగేవాడు. పాకీములు వ్యాపారాలకు
తమకులోచిన మందులంతాయిచ్చినారు. నవాబు గారో
గమింకాముదిరింది. తూను పరుండిన గది అము
రముగా తెసమావపడతుందో యే మో అని కూతు
పెట్టమ. రాత్రినిద్రాతే యెవ్వరైనా గౌంతుప్పికిరోతారేము
అని రాత్రంతూ బాగరణ చేయడు మొవలుపెట్టినాడు. వగఁ
రాత్రిలుంది రాత్రిపగలులుయింది.

నవాబునాబువద్ద ఒకగులాం “రణ” అనేవాడుండినాడు
నానిలున్నప్పు మేమోకాని వాడంటేనవాబుకు విశ్వాసం ప్రేష
అపారంగా ఉండేని. ఒకవాడు నవాబుగారు చాండ్నీ మంచ
సైనమూర్కెడత్తు సెత్తు లమ్మాడ జీర్ణంవాల్ప్రానాడు. నాలుగు
థారలపోడవు డత్తుముగొట్టంపై పట్టుజలతారు పగిష్ఠి పనిచేసి

కు కౌతుర్యపీడను నోట్లో వెట్టుకొని గుడగుడాలనివీల్చి సుగంధం త్రైకౌడంపొగు విషమ్మాఁడున్నాడు. కస్తారీ, ఖమూం, జర్రుయింకాయీమేమో సుగంధ ద్రవ్యాలనారంతో నింపిన తెల్లనాయలు పాక బీహా సమయశుల్కాడు. నోట్లో యెర్రనిరసంలంజింది వంచంకిందిఱుడే ఉగల్ దాను (తమ్మపడిగె) యిటుపడ్డుఅను అరువచ్చే సంజ్ఞచేసినాడు. మంచయ్యులూ ఆర్థితవరణోచ్చండే చిల్లరనవాబులు జంగులు, బహారులు, కూర్చోనికండినారు. సదిదు ఆశీర్వతులూ కేతడవ ఆఙగల్ దానును నవ్వబునోట్లివద్ద పట్టినారు. వారిలో ఒకడు “కా జి బ లీ” ఇంగీకడు “అ బ్బు ర వ్వ్వు = ”

తాంబూరనాస్ని తమ్మపడిగెలో ఉమ్మించి వుకౌతుల్చిచు నవ్వబుగాట్టున్నారు. “రజా! నాకింక యామందులు చాలును. ఈపూకిములంతూ వ్యర్థులు. ఇంకే దెనా ఉపాయం అలోచించురా ఒట్టేరజా.”

“ఖుదావంద, ఈభానాజాద్ గులాంమనివిని చిత్తంగాలె. మాస్యమికి యాచీమారిపచ్చినప్పకోనుండి మాడ్లోక్కు కన్నంపటుడంలేదు. కంటికి నిదవచ్చేదిలేదు. మాయజమాని పీమార్మమాయ్యోనేదానిక్క అల్లా సెలవి స్తో ఈచంప ఈనమ్మక్కు మాలాల్ గులాం సర్కారు పానం పెనసద్దా అశ్వతుండే. కాని చేతులుపిసుకురంటూ ఏడ్చుమొగముతో (సేనుమజూరు కొన్నాళ్ మాబాప! అయితే ఒకమాట. సర్కారువారి గ్రహించేమో వక్రించిట్టున్నావి. ఏజిస్టెన్యూనికెన్ సా సర్కారువారి జన్మపరుిక మాపించితే బాగుంటుడచో ఆసరజాచెన్నామున్నాడు.

“వదైనా జిం, పిళాచి, సరాన్తర్పువై ద్వేషంచేసిపుండ
పచ్చును.” అని కాజిబలీలన్నాడు.

“గులాంవాడైనా రిజా మంచినర్ఱారు ఆలోచన చెప్పి
నాడు” అని అబ్బార్పొమన్ అన్నాడు.

“అడై, రజా, నేనుమాట్టిపోహిద్గారికి నాజాతకం
ఇదివరకేమాపేచినాను. శని గపాంబాగాలేవని చెప్పినారు.
శాంతిచెట్టించినాను. ఏమిన్నీ ఫాయిదాలేకపోయింది” అని నవా
బువాజదలీ అన్నాడు.

కాజిబలీ—“సరాన్తర్. తప్పకుండా ఇది జిం. పరిల
దుమ్మార్యుమే.

అబ్బార్పోడై “పూర్వం జహంగీరు సామాకు ఇట్లే
భీమారి వచ్చింది. హిందూస్తానీ, అరబీ, ఈరానీ హకీములం
తా మందులిచ్చిపోరాడినారు. ఏమిన్నీ లాభం లేకపోయింది.
అప్పుడు ఒకాయన ఇట్లన్నాడు “ఇక్కీర్లనుపిలిపించి మంత్రించండి
అని, అదేవకారం చేయించినారు. ఒక ఫకీరు మంత్రించి జీన్ను
లను పారదోలి పాపాను బాగాచేసినాడు.”

నవాబు—“అట్లయి లే మంచిమంత్రగాన్ని వెతుకండి”
రజా అదేవనిగా ఫకీరను, మంత్రగాండ్లను వెత్తించుటలో చా
లాశ్రద్ధవహించినాడు. రెండు మూడు దినాలతర్వాత కాజిబలీ
నవాబువద్దనేలవడినాడు. “నాలక్కయ్యెక్క అంత్రయ్యెక్క
మామడున్నాడే అతనిచిన్నాయిన్న కొడుకు చాలాభీమారీ
అయినాడు. నన్ను వెంటనేరమ్మున్నాడు. రెండునేలల సెలవు
ఇమ్మించఁడి” అనినవాబునుకోరి సెలవుపోంది వల్లిపోయినాడు.

మదిరెండుదినాలకు ఐబ్బురహమాణకు ఒక ఆపత్తుసంభవించెను. ఆయన వెద్దభార్యతల్లిగారి యింటికి సీళ్లాడబోతే అచ్చుట ఆశుకు పాముపిల్ల పుట్టిందని వర్తమానఁ వచ్చింది. ఆపిల్లచావ కుండ ఇంటాబ్రతికేవుండట. “వయిజార్ సేనుచేసుకున్న పాపం ఇట్లాపండింది. పోయిచూచినస్తాఁ సెలచియ్యవలె” అని ఆతడు వెల్లిపోయినాడు. ఇక్కడ రజా ఉంచురాకి మనుషులపంపి మంత్రవేత్తలెన ఘక్కి దృవర్తమానాలు తెప్పించుకుట్టుా వచ్చినాడు. అందుకుగాను ११०० రూపాయాలు ఖజాననుండి ఇంక్కుసప్పి. తుదకు పారం దినాలతర్యాత “ఇంచోఛామర్టిఫ్” అనేఉంచుండి దర్గాసజ్జుదాలయన పావలీ అనేఆయన ఒక జాబువాసినాడు అంసలి వేషయంమంటే. పాదుషాగారి రోగం సానాన్ని మైందికాదు. జీకే పట్టిందని మాణిశ్శారం. మేమేబాగుచేసుం టీమి. కాని మాగురువుగారగు పాః ఆబుల్లాగారునాకు సెల వియ్యలేదు. అయినా ఆవృద్ధులు శమధ్య మిాలక్కోలోనే ఉన్నారు. వారిని ఆశ్చర్యించండి.”

నవాబు వాజదలీభాణ దర్గాను జరుగుతూ ఉండింది. నవాబుగారికి సంగీతషంటే చాలాప్రతి. స్వయంగా టుమొలలో ప్రవీణుప. కవులు, గాయకులు, సానులు, మున్నగు వారంతా జతగూడినారూ. డోం జాతివాడుగాఉండి నౌముస్కిగా అయినగులాం రసూల్ అనేవాడు స్వశ్యశాత్రువువీఱుడు. భంగి వాడై నౌముస్కిగా అయిన అబుల్లాఅనేవాడు సారంగువాయువు చేవాడు. చమార్ వంశమువాడైయుండిన భాసీం తథ్యాలో చండ్రవచండుడు. వీరంతా సభనలంకరించి సంగీతవియ్య ప్రశకటించు

మండిరి- ఆనుమయంలో నాదిత్త అలీశేఖరు ఇట్లన్నాడు “సర్కార్ కాన్నారునుండి జోవ్హెబార్ అనేవేగల ప్రసిద్ధ రాలైన బోగముది పాలజార్ వారి దర్శనానికివచ్చి బయటి వసారాలో ఆచుకోసెవున్నది. ఏమివుచుకుం?” నవాబుగారు పాలక్కాడ్ లీనారు. ఒంగారువరథులతో చట్టిస పాక బీడాను నొట్టి ఇట్లన్నాడు. ఏమో జవాబిచ్చువారై యిన్నాడు. అంతణో తీటాలున రజా హాజరైనాడు. నవాబు బోగందాని ముచ్చట మరిచిపోయెను. క్యారే రజా ఏంవార్త అన్నాడు.

రజా—“ఖుదాపంద మీటో మనవిచేసియుంటికదా ఇక్కి రుషాః ఆబుల్లాపిషయం. ఆయనను పట్టుమంతా గాలిచిసెతి కించినాను. ఆయన మధ్యాగంజలో ఉన్నాడని పత్తాతెలిసింది. ఆయతే ఆతపు శతవ్యాదు. గొప్పవరీ. ఎనరినిన్నిలక్ష్యపెట్టుడు. మనం రమ్ముగంబేరాడు పొమ్ముంచేపోడు. ఆయనవస్తు మనమే పోవలసి వుంటుంది.

నవాబు—“అట్లయితే మనమేపోదాం. గురువారంరాత్రి గా గంటలకుపోదాం. ముందేపక్కిరుషాగారికిచ్చి అంతావర్మా బుచ్చేయా.

రజా—“జోవుకుం నర్కార్.”

గురువారంనాడు నరిగా గా గంటలకు, నవాబున్నా రజాయున్న పాసాబ్ యింటితెలుపుప్రత్యుహారు. ఒక ఓం ఏండ్ యువకుడు తలుపుతీసినాడు. “ఇక్కిరుషా నాబుగారున్నారా” అని రజా ఆడిగినాడు. “వారునమాధిలోనున్నారు” అన్నాడు యువకుడు.

రజు - “పట్టార్ నవాబ్ వాజిదీథాం బహదురు సుల్తాన్ జానెతలంగారు విజయంచేసి ఉన్నాననిచెప్పు.” యువకుడు గుఫ్ఫాఖటకరించినాడు. తత్త్వ రహాటుతోలోపలికురికినాడు. మరొంతేవటికి వలీగారినివెంటబెట్టుకొనివచ్చినాడు. పలీఘకీక్కా ప్రాణ అఱుగాకు జేసెకు తెల్లగడ్డం. రాం ఏడ్లుసూచించేవాలకం. కసుబామ్మలుకూడాసంసినవి. గూనివచ్చింది. తెల్లనిబొందెల నిలువుటంగిశ్శోడిగినాడు. మెడలో గోలు. సుండ్రంత పచ్చని పూనలదండ వేసుకున్నాడు. ఎడుచేతికట్టుపై ఉనిసదుస్తు పచ్చినాడు. కుడిచేతతెల్లనిముత్యాలంత తెల్లపూనల(శమీ)జివ మాలతిపుతూవచ్చినాడు. నవాబుగారిసి తగినగౌరవాలతో ఇంటలోకి తీసుకొనిపోయినాడు. దీపాలురెండు మినికుమిచుకు మంటూ నవాబుగారితెలివికి చాటుసప్పునవ్వినట్లుగా వెలుగు తూపుండినవి. నవాబుగాగు వలీషాయెదుట మోకాళ్లపై కూర్కున్నారు. “పట్టార్ ! మిక్కకలిన ఆశసనంతాగుర్తించి నాను. దానికితగిన ఉరెన్నాళ్లనుండి చేయుచునే వున్నాను.” అనిపాసాబు అన్నాడో లేదో మిద్దెపెభాగ న పిడు గులుపడినట్లు ఉడిమినట్లు దంపుడుపోటు గంమంది ఏకథాఁగిగా. వేసినట్లు ధ్వనలువచ్చినవి. నవాబుగారు తనస్తేమిద్దె అమాం తమగా పడుచున్నదని నెత్తిపట్టుకొని ఒడిగికూర్చున్నారు. ఇంతలో స్కృగదిల్లో గొప్పధ్వనులైనని. యువకుడు దబదబ ఉరుకుతూ పాసాబువద్దకువచ్చి “ఉస్తాద్జీ నన్నెవరో మంచం మిదనుండి క్రిందపారవేసి మంచం వెలకిలవేసి నాగదిలోని పామానంతా ధ్వంసంచేసిమాయుమైనారు.” అన్నాడు. చూ

తాముపదా అనిఅందరును ఆగదికివ్చ్చినారు. గదిలోపగిలిన చీనిసామానులు, చినిగినశ్రీకాలు, తలక్రిందైనమేజులు మంచము, పగిలినపెబ్బులు కనబజిసవి. మరలపై భాగంలో శ్వాని అయిపది అదే మోమాతాముపదా అని పైకివ్చ్చినారు ఏమిన్ని లేదు. “ఇదేమిషాసాబ్, అలీఫ్ టైలా కథలాగాడింది.” అస్తు దుంజా మిారు సూరాపాత్రేహచదువండి నేను అమల్జదువు తాను అన్నాడువలీషా. ముగ్గురున్నా అంజలిపెకెత్తి మిదై వ. క మోరలుపెట్టి గాఢమగుభక్తితో మత్రాలు గొఱగు కొన్నాడు. ఒక్కనిమిషములోనే “సలాములేకుం” అనిశ్వాని పచ్చింది. అస్తులామలేకుం అన్నాడు షాసాబు. షాసాబు ఈ నవాబునునెంటనే పటివేసు నీతో రహస్యముగా మధ్రాడేమంది” ఉన్నదాధ్యోప్రవాబు నెత్తిపెట్రుకలు ఇమపతీగెలవలె నన్నని సూదులవలె నిట్టప్రాదుచుకున్నవి గండె దడదడ గోప్తగడియారంగోప్తినట్టు టొట్లుతూడింది. శరీరమంతా ఎలె టీంక్ షాశు తగిలివిధాలున్నట్లు వేళపొందింది. చలికాలులో ధావిలోనూకబడిన ఈక్కవలె గజగజవణకిపోయినాడు. కనుగుట్టు త్రిపిత్తిప్రిప్రి నాలుగుదిక్కులాచూస్తూ కూర్చున్నాడు. “నవాబుబహుదర్జీ మిారుఖుట్టికిపోండి రేపువర్తమానం నేనేలాపుతాను” అన్నాడు షాసాబుబిబుభుషణజీవుషాఅని నవాబు లేచి రజాతోకూడ బయటపడి మక్రాలోప్పిక్క దేవిడీబాటు పట్టినాడు. ఒకమ్ములుదూరంపాయ్యేవరకు గుండెస్వన్నానికి రాలేదు. అప్పుడిల్లన్నాడు “రజా ఈవటి చాలాఅసాధ్యుడుగా ఉన్నాడు అదంతా ఏంగడిభిడరా నాశు తూర్పుపడుమన్ లో చకపోయాంది.

రజా-హసుజార్ ఆధ్వర్యములంతా అమిారుజ్జిన్నాత్ (బేతా శుని) యొక్కాలీలలు.

నవాబు-“అల్లునా?”

రజా-“సర్కార్, మనగహారం యింక నదలిపోతుం షి ఈ వలీ ఆన్సుగహాంపుంటే అస్త్రి సవరణ ఆవుతుంది.

నవాబు-అదే వేలులక్కలు కావలినే యచ్చేచో. ఏమి స్నిలోభంమాపించవద్ద. ఆయనకుటోపంరాకుండా చూచుకో.

రజా—జీహసుజార్.

మర్కుడు పాసాబు శిష్యుడైనయువకుడు (వాని చేయ ముర్జా) యిల్లుర్జాపేర జాబువానినాడు.

“జనాబెమ్

పాసాబుగారు నిన్న అమిారుజ్జిన్నాత్ యొక్క పథమ భటుని కలిసినారు. అతడే అంగదబిడుచేసిపోయినాడు. జానె ఆలం నవాబుబహదురుగారతో మా పాసాబును ఏమిన్ని జీ క్యంకలిగించుకోవద్దని చెప్పినాడు. అయినా నూగురువులవారు వినలేదు. శ్రీనవాబుగారికి పట్టినభూతాన్ని విడిపించవలెనంటే ఈక్కిందివస్తువులు పెంటనేపంపించేది. ఎల్లుండి శుక్రవారం నాడు మాగురువులవారు ఈపరిక రాల నుపయోగించు మంత్రాచ్ఛాటనకు కూర్చుందురు.

మనువులవల్ల.

గులాబీతతరు తెల్లనిది. గ సేను

చమేలీ „, గ „,

లోభాణ గా మణిగు

తెల్లని మేకలు	२७
” పొక్కెంపు	२७
పట్టబట్టలు	१४४ ఫానులు
షీర్సీ	१। మణము
తెల్లనిజవాహిర్	१ వరుస
వెండియిటికెలు	१४४
అన్ని తెల్లని వస్తువులే. భూతాలకు తెలువే ప్రియం వీటిని తఱ్ఱాడేవంపేది.”	

ఇట్లు,

ముర్తు జా.

నవాబుగారు పట్టిని సరిగా చూడ్నేనామూడులేదు. “దేండ్వ్” అని పట్టివేసంతకముపెట్టి కోళాధిపతికిపంచినాడు. ఖజానాపెద్ద పట్టినిమాచి తెల్లబోయినాడు. అన్ని తేవచ్చును కాని తెల్లగులాచీత్తరుయెక్కడినుండితెచ్చేది. రజా వాసికి సాయపడినాడు. “ర్యాం రూ॥ లుపంపు. సేనేతెచ్చించి పంపుతాను. తక్కు వపడితే ఇంకావైకంతెప్పిగచుకుంటాను.” అన్నా కు అట్టే ర్యాం రూ॥ పంపబడెను.

పాసాబు మంతాల్యు తంతాల్యుచేస్తూ కూర్చున్నాడు. మూడుదినాలైంది. నాగ్గవదినం రజాయున్న నవాబున్న పాసాబుదర్శనాసికి పోయినారు. ఇంకేముంది పాసాబు మూలు తూ నిండా మునుగుపెట్టుకొని మంచంపై పడి ఉన్నాడు. నవాబుకు చాలావిచారంగలిగింది.

రజా పాసాబ్ త్తేమంగాడ్నెన్న రా?

పూ- ఇంకెక్కడిక్కే మమర్యా జిన్నుల అమిారుయొక్క నేనాని నాపై కోపంవహించి మూడుతావులపోడిచి పోయి నాడు. పూవద్దనుండే ముర్తుజాతిన్నగా పచ్చడంతీసి పూసాబు బింటిమిాదిగాయముల చూపించినాడు.

నవాబు- అరేఅల్లా! అరేఅల్లా! ఇదంతా నామూలాన్నే సంఘవించిందికచా. వలీసాబ్ ఫికరు చేయవద్దు. మంచివేరైన హకీమునుపంపి బాగుచేయస్తాను.

అదేపకారం దేవిడీకీవచ్చి నగరంలోని ప్రసిద్ధహకీమును పంపి చికిత్సచేయించినాడు. గం దినాలకు పూసాబుకు బాగైందని వర్తమానంవచ్చింది. నవాబుగారు చాలాఆసందించి హకీముకు గంంం రూపాయాలు ఇనామిచ్చినాడు. ముదుసలీపూసాబు ఇచ్చుడైనా ఊరకుండగూడదా? మళ్ళీ మంత్రపయోగాలకు సిద్ధమైనాడు. తశతడవ అమిారుజొన్నాతును నేరుగాపిలిపించు తానుమాడు నాదెబ్బాలన్నాడు. దానికిన్ని పరికరాలు కావలెని. మొదటటిపట్టిలంత మూడంతలసరుకులపట్టీ వ్రాయాచి పంపినాడు. రజా అగ్గింం రూపాయాలు ఖజానానుండి తీసుకొనిపోయినాడు, మరల పూసాబు మూడుదినాలు దీపతో కూర్చున్నాడు. తుడకు విజయపోందినాడు. జీ- సాగ్గాటు ప్రసన్నుడైనాడు. నవాబుగారికిమాడ ఆనెల అమావాస్యనాడు మధ్యరాత్రి గం గంటలకు పూసాబుయంట్లో దర్శారుచేసి దర్శనంఇస్తానని పూసాబుకు వాగ్దానమిచ్చినాడు. ఈ వార్త నవాబుగారికి తెలియగానే వారు ఆనంద సంభమాలలో మునిగిపోయినారు. వారందినాలకు ముంచునుండే సన్నాహాలు

ప్రాచంధువైనవి. జీవీ సామ్రాజ్యునెట్లు కలువవలెను. పాదుషా అయినతాను సలామెట్లు పెట్టువలెను. అచ్చట తన సానమెని. ఏమేమాట్లాడవలెను. ఆయననునంతోహపెట్టే మాగ్గంపది. ఆయనకు ఏమేమినిరానాలియ్యవలెను. ఏమన్నాతక్కువై తే చేసినపయత్నువంతా వ్యాపమవుతుందికదా. శ్రీవార్ణిక్కరే ఆపిశాచనాథులితో కలువవలెనా? లేక వెంటపడివా రాలను తీసుకొనిపోవలెనా? ఇట్టప్రశ్నల పరంపరలకంతా తగినసిరయం దర్శావే అధికారులతో ఆలోచించి నిర్ణయించుకొన్నాడు. తుదకు నిర్ణయించయినదేముపకే ఇదివరలోవలెనే కేవలం రజాయున్న నవాబున్న పోవలెను. నజరానా నవాబుగారిదర్మా కున్ను పిళాచనాస్తునిదర్జాకున్న తగినమ్మగాఉండవలెను. అందు చేత కొన్నిరత్నాలపోరాలు, అత్తరు, నాల్గుగైదున్నాథాను లపట్టువస్తాలు, ఒకఖురాన్ పరీఫల్లిస్త్రపున్ కం, పెద్దముత్యాల జపమాల మొత్తానికి గిం వేలకుతక్కువగాని కానుకలు స్వయంగా పసందుచేసి తట్టలలోపెట్టించి తాను గం గంటలకు మాసాబుథంల పశ్చిమాన్నా.

నవాబుగారు జనదర్శారులో దా ఖా ల్ అయినారు. ఆదర్శారు కండకుమిరుమిల్లు కొలుపుతూ ఉండింది. గదిఅంతా దీపాలతో జగజిగా శురుస్తాఉంది. అత్తరునువాసన వ్యాదు పోగ నిండి ఉండింది. పూలపోరాలు కుప్పలుకుప్పలుగా పడి ఉన్నవి. జీవీ సామ్రాజ్యు పెద్దసింహసనముపై కూప్పున్నాడు. భారీమనిషి, మూర్ఖుడుగడ్చం, కండ్లపై ముక్కువై నల్లనిచట్ట మూత్రపెట్టినాడు. నైతిన పగిడ్డివంటికిరీటముంది. నవాబుగారికి జీవీ సామ్రాజ్యుగారు స్వాగతమిచ్చినారు. ఉభయపార్శ్వాలలో

మోహనాంగులు చామరాలు వీచుచున్నారు. గానము పో)
రంభమైంది. జోన్స్ ప్రామాణ్య ప్రసన్నుడై ఏకావాలెఅపుగు
ఇచ్చినాను అన్నాడు.

పాపాబు — జానెపులం మా హుజూర్ దోధు నవ్వా ను
గాంకి ప్రాణదాసం చెయ్యిండి.

జీ— ఉఁఁ సేసనుకున్నాను. సీవిదే అడుగుతావని
బిరాద దెమ్మ! నవాబుసాహెబ్! సీ రోగాన్ని సేనుగురించి
నాను. సీవుచేసినంత అనుభవించుచున్నాను.

నవాబు — సేసేతప్పుచేసినాను సెలవియ్యిండి.

జోన్స్— ఒకసంవత్సరంక్రిందట జోహోవరీ అనేదిమాలోకం
ఫోగాంగన. అనిమిసానంగితాన్ని మోహించి మిాదర్చురువు
వచ్చి దర్శనంలడిగిపే మిారుపలుకక సేపోయినారు.

నవాబు— నాకీసంగతి బొత్తి గాజాపకంలేదు. ఎక్కువోర్
పాచ్చంవోయేమో. అయినా దానికి పరిషోరంలేదా.

జీ— ఎండుకుణేదు. గోమతీనది అవతలితీరానక్కండే
షహీదుమరుయొక్క— గోరీవద్దనుండు రావిచ్చెట్లుచై ఆపెట్తి
శ్రీక్రాంతి ఉండును. అచ్చుటకి గై మారులు నజరానాపంచించ
వలెను. ఆమెదాన్ని తీసుకుంటేప్రసన్ను రాలైనట్లు సీన్ను ఇంక
పడలిపోతుండి అన్నమాట.

నవాబు— ఎంతనజరానా ఇచ్చుకోవాలే.

జోన్స్— సుమారు ఒకలక్షురూపాయాలు ఇచ్చుకోవలెను.

నవాబు— చిత్తుంఅని సెలవుతీసుకున్నాడు

శక్కార్యకలాపాలన్ను ముగిసేవరకు ఈనెలలుప్పట్టినవి. అ
లక్షులకుపైగా ఖుచ్చుయినవి.

ఒక సాధు ఆయుష్మియు మైనభార్య నవాబుతో శ్రేష్ఠన్నది.
 “సత్తోడు మింగుకోవచడనుక దా, మిమ్ములను మోసంచేసి రజా
 గులాంగాడు మింగుకే మోచయ్యింపట్టిగడనే దాన్ని వదలించులకు
 ఏమేమోగుంతాయి చుమహాలెఅని చెప్పి అంతావాడున్న మిం
 దరాపై వారున్న మిమ్ముక్కెరంచేసినారు. తెలిసిందా”

నవాబు - థి ఏంమాట, రజావంటి విశ్వాసపూతుడు
 మరొకచు లేదు?

టెండవదినం చోథునంసాన రెసిడెంటు అయిన మిస్టర్
 వర్డ్ లునువారు నవాబుగారినికలిసి యిట్లన్నారు, మింగువటింది
 దయ్యింకాదు కిశాచంకాదు. మిమ్మువటిందినవారు రజాయున్న
 కూరుబలీయున్న, అబ్బురహిమానున్న సాదికలీయున్న అయి
 యన్నారు. రారంతాయి వేషాలు వేసిమిమ్ముమోసగించినారు.

నవాబు-కాజబలీ, అబ్బురహిమా సెలవ్వుపైన చాలా
 కాలం ఉండిరి.

రెసిడెంటు - ఈ వేషాలు వేసిదానికి సెలవు తీసు
 కొన్నారు. వారితో సీరిజాగులాంకూడా కలిసి నాడు.

నవాబుగారికి రెసిడెంటుగారిపైనకోవచ్చింది- తాను
 నమ్మిసువాడు ద్వోహితాల. తానుమూర్ఖడడట. ఇదేకదా రెసిడెం
 టుమాటల అరము.

మరునాడు ముత్తం నగరవాసులంతా తనవ్వతిల్ల
 సామర్యాన్ని బాగామాడవలెననే అభిప్రాయంతో నాలుగు
 గుర్రాల బగ్గోలో రజా గులామును తనప్రకక్కన్నే కూర్కోజెట్టు
 కొని బోధి నవాబుగాయ వాహ్యాలివెల్లినారు.

మహామృద్ ఆదిల్ పా బిజాపూరు తుదికాలంలో
రాజ్యంచేసినట్టి దక్కనీ సుల్తాను. అతడు క్రీ.శ. १८౨౦
ప్రాంతంలోని అనగా నెటికి ३०० ఏండ్ర క్రిందటివాడు.

అతడుచేసిన సాహసకార్యాలను, క్రూర కృత్యాలను,
అందరూ మరచిపోయినారు. కాని ఆయన కట్టించిన గోల్
గుంబమాత్రం ఆతని మరచిపోనియ్యకుండా చేస్తారున్నది.
దాని విశేషం ఏమంటే (ప్రపంచంలో నెక్కడమాడా దార్శి
మించిన గుంబదులేదు. గాళ అడుగుల ఆవరణం గాలి
అడుగుల మెత్తు రాత్రాగి చదరపు అడుగుల వైళ్లాల్యం
కలిగిఉంది. చుట్టూ రెండామడల వరకు ఆగుంబదు చూప
రులకు కనిపించుతూఉన్నది. ఆగుంబదుక్రించనే తన యిరు
వురి భార్యలతో అమహామృద్ ఆదిల్ పా గోరీలో శాశ్వతనిద్ర⁹
చెందియొన్నాడు. ఆడిల్ గోరిప్రీక్కనే ఒకచిన్నగోరియు
న్నది. దానిలో ఆతని ఉపవుడుక తైలయిన రంభయొక్క
భాతిక శరీరముంచబడినది-

రంభ ఒక నొథారణానున బోగమచి. ఒక నాడు సుల్తానువారివర్మారులో పాటపాడేదానికివచ్చింది. చూచిచూడడం
తోనే సుల్తానుగారికి ఆమ్మువై ఓర్చుకోరానంత గాథమగుపేమ
నాటుకపోయింది. రంభకప్పుడు పదారేండ్రప్రాయముం గుర్తాచీ

వన్నెమనిమీ. కోలముథు. దిట్టమైన శరీరం. నిగ నిగలాడే లావణ్యా. సల్లని కన్నలు. కాటుక అంటించినందున అవి మరీ ఆకర్షియమై లోభనీయమై కాటుక పెట్టపిలులవలె మిల మిలలాడుతూ వుండినవి. బారడేసి జడ, దాన్ని రెండుపాయ లుగా ఆల్లి రెండు భుజాలపైనుండి స్తనాలమిమాదుగా జారవిడి చియుంచింది. ధాకా పట్టులాగుచ్చు దాన్నిపై జీతారు అంచు లుగల లంగాయున్న కట్టింది. చెప్పులనిండా రత్నాల పోగులే. కంఠంనిండా ముత్క్యాల హోరాలే. ఆమె యెదిక్కు చూస్తే ఆ దిక్కు సమ్మానాన్నార్థిలు విడిచించన్న మాచే. కంఠమాధు ర్యం, హన్స విన్యాసాలతో కూడినఅభినయం, వహ్వాలని పాదు పొ అనగానే ముసిముసినవ్వులతో అభినయమా అన్నట్లుగా వినయువిధేయతలతో కొద్దిగానమ్మై చేయుసలాములు, దరాబు రీ మర్యాదలు, ఇవన్నియు తపమచు ఎట్లానేర్చిందో యేమో కాని ఆదిలోపాదేవిడీ ఆగడియలో జన్మత్తగా మారింది. పాట దర్పాన్ బరథాన్. రంభాపరీ పామపొ గారి జనానాల్సో దాఖల్.

ఆదిలాకు ఇదివరకే ఇదరు పట్టపుభార్యలున్నాయి. ఎారి కి యాకొత్త సపతి సహింపరానిదై ఉది.

ఈ పోరుపడలేక రంభకుగాను ఒకపుత్తేళ ఇంద్రభవన మే కట్టించినాడు. అది యేడంస్తుల మేడ. పతితులోను నానావిధాలచ్ఛితాలు అద్దాలు, అందాలులమర్పబడినవి. (కింది అంతస్తులో సుల్తానునూ రంభనూ గచ్చుగోడపై రంగురంగుల

చ్ఛైలతో చ్ఛితించినారు. ఈమేడవేరు “సాత్ మంజీల్”. రంభతో పామపా మాసాలను నిముసాలవలె ఆనందంతో గడిపినాడు. ఇట్లు తొన్ని సంవత్సరాలు గడిచినవి. వీరిద్ద రూ ఆనందంగాఉన్న కాలంలోనే పామా గోల్ గుంబదు కట్టించినాడు. ఎన్నెన్నో మహాలులు కట్టించినాడు. బంగారు సీంఫోసనాన్ని సిద్ధంచేయించి దాన్ని దర్శించేనాము. పజిలుకూడా ఆమను గౌరవించినారు.

మహామృద్ ఆదిల్ పాకు బిజాపూరుసాగరం విడిచివేవలి సివచ్చింది. తనరాజ్యంలో సంచారంచేసి శ్రష్టవులతో పోరాడి రాజ్యంలో శాంతిసాధనచేసి తిరిగి సాగరం చేరుకొనేవరకు చాలాకాలం పట్టింది. ఆయన తిరిగి వచ్చేవరకు జనానాలోని సుల్మానాలు (బేగములు) ద్వారపాలకులు, ఆళ్ళితులు, మున్నగు వారంతా కలబలుకుకొని రంభపై సేరాలు మోపినారు. “సర్కార్, మాఅధికప్రవసంగాన్ని తమించవలె. బేగంరంభాగార్ట్ సర్కారుపైన పూర్వంవలె ప్రేమలేదు” అని ఒకడు “ఎంతే నాబోగందిబోగముదేఖాందానీశ్రీఖాందానీశ్రీయే. పుణ్యిన నాటిగుణం గిట్టిననాడే పొయ్యేదీ” అని పెద్ద బేగంగారు. “మాప్రియోమైన యజమాని చేపట్టేకడా అన్నెనా తెలివి లేకపోయెదానికి. మా వఱజూరెక్కడ. అది సహవాసం చేసిన గులాం యెక్కడ, ఇంతటి అవమానమా?” అని చిన్నభార్య. తపిథంగా రంభపైన అందరున్నా వ్యభిచారదోషం మోపినారు.

పాదుపాకు శరీరమంతయు మండకొని వచ్చింది. కండ్లనుండి నిప్పులు కురిసినట్లయింది. నోట మాటకూడ వెడలలేదు.

రంభను సరిగొ విచారించనుకూడాలేదు. ఆగ్రహశోదసుకున్నాము. రంభ తాను ఏదోష మెరుగననిస్తే అంతా కల్పనయే అనిస్తే ఇంచా పరిపడివిధాల మనవి చేసుకోన్నది. కాని పాదుపాకు వమ్మకం కలుగలేదు అాశ గాథంగా ప్రేమించినదాన్ని చేతు శార పట్టుచంపవలెను ఇతరులచేత ఎట్లు తల కొట్టించవలెదు. పాదుపా తీవ్వంగా ఆలోచించినాడు. రంభను సాత్త మంజీల్ శోని ఏడవఅంతస్తుపై కి తీసుకోనిపోయినాడు. తట్టాలున ఆమె తో ఇట్లన్నాము.

“రంభా! నిజంగా సీపు తప్పుచేయకుండే అట్లా నిన్ను రక్షించుతాము. తప్పుచేసియుంటివా సీకులతడే శిక్ష యిస్తాము. నీనిర్దిష్టితాన్ని స్థాపించుకోనేదానికి ఈకటికీసుండి క్రిందికిముచు కు. తత్త్వం ఉముకు.”

రంభకు కంపు గెరువ తిరిగినై. జీవితంలో తువిగడియ సమాపించింది. దిక్కులేనిది. తల్లిదండ్రులు, అన్నదమ్ములు, బంధుజాలం యెవ్వరున్నా వగరలేదు. దేవుడాలని కంపు మూర్ఖులు కొని ఒకనిముచం ధ్వనించి కిటికీ సుండి క్రిందికి దుషుకేంద్రి కేంద జనం క్రిక్కి రిసించ్చారు. పైన పాదుపాఒక్కడే దిగాఖు తిచేత వ్యాపనంతో నిండినవాడై రాతి బొమ్మనలె చూస్తా సిలుచుండినాడు. కాని దైవమాయ అంటారో మరేమంటారో చెప్పండి. ఈకాలంవారు నమ్మరు. ఆ కాలంవారు దేవుని న్యాశుప్రసాదమని నమ్మనారు. రంభ అద్భుతమేమో కాని ఆమె లాగుపై నకట్టుకున్న అంఘుారల పట్టుచీర ఛత్రివలె చూట్టు తెరుచుకున్నది. దానిమూలాన ఆమె గుండువలక్కింద

పడకుండ యాకెవలె క్రిందికివచ్చింది. నుర్జ్ఞితంగా భూమిపై వాళింది. సాదుషాకు పట్టరానితినందం కలిగింది. క్రిందిప్రజలు జయజయ ధ్వనములు చేసినారు. కానీ అంతలో నే హశికార ములు చెలరేగెను.

రంభ ప్రశాంత గంభీరదృష్టితో సాత్ మంచిల్ సై భాగ మలోనున్న ప్రియుణి చూచింది. కడసారిసెలవుగా చేయి వీసి ఉడి. సదుములోడుడిన బంగారువనిగల జంబిమాను లాగింది. ఏడలో పొడుచుకొని క్రింద చచ్చిషడింది. నుల్నాను మూర్ఖుపో యునాడు. క్రమంగా తేరుకున్నత ర్యాత మొట్టమొదటివసి తన మసన్ను చెడగాటి అబద్ధాలు చెప్పినవారిలో భార్యలనుతప్ప తక్కినవారినందరిని తల నడికిచినాడు.

అనాటినుండి నుల్నాను మారిపోయెను. మహా క్రూరుడై పోయెను. దినమూ తన గుర్రంపట్టు సైనుల తలలను యొగురించి గుర్రంపక్కెట్టవాడు కంటికండంగా కనపడిన ఆందక త్తెలను పట్టితెచ్చించి చెరిచి రాకుసానందా పొంది వెళ్గాటి వాడు.

ఇదంతా కనిపెట్టుతూ ఉండిన మొగలాయి చ్చక్కవరి సమయంవచ్చిందని బిజాపూరును ముట్టిపోవేనాడు మహామృదు ఆదిత్య పూ స్వయంగా తననేనను ఎడించేదానికి నడిపినాడు. కానీ లాభం లేకపోయింది. కోట ప్రధానద్వారం ఉద్దిష్టింది. ద్వారం వదనే సంకులనమరం జరిగింది. ద్వారంనిండుగా వీసుగులు పడి ఉండినవి. ఆపీసుగుల కుపులో నోట ఖడంకరచుకొన్న పాదుపే శేపం బయటపడింది.

తనచుం జీనిచిండగానే తమప్రియుమైన రంభపక్కనేన్న
తనగోర్ణినికట్టిచి ఉచియుడినాడు. రంభపక్కనేన్న పాదుపా
నోరీలో విశ్రమించినదృశ్యం సేటికిని మాడవగును.

భోగముబాతిలో పుట్టిన శ్రీకూడా ఉత్త మ పత్రివతుల
ను తెలుదన్నే పేమను త్యాగమను నిరూపించగలదని రంభ తన
జీవితమిధానంచేత ప్రపంచానికి చాటించింది.

వైధికదర్శనందలి

వైధికదర్శనప్రచారముకు ఏకించి యుపరయుక్కపైనవి

	పోట్టుద్వారా	పోట్టుద్వారా
१. వేదమే అశ్వరీయ జ్ఞానము	० ३-०	०-४-०
౨. ఆర్యసమాజ మనసేమి?	०-८-०	०-८-०
౩. పంచమహాయజ్ఞవిధి	०-३-०	०-४-०
౪. వైదికసంధ్యా రఘాస్యము	०-३-०	०-४-०
౫. పరమాత్మ	०-८-०	०-८-०

శాష్టవ సావత్సరము వేఖనడిన గ్రంథములు

६. మనము ఆర్యసమాజికుల స్నేహకు కావలయును?	०-४-०	०-४-०
౭. ఓంకారోపానన	०-४-०	०-४-०
౮. మిమాంస త్రయము	०-३-०	०-४-०

మిమాంస,

మంత్రిప్రగడ వేంకటేశ్వరరావు,

(ప్రకాశకు) “వైధికదర్శన గ్రంథమండలి”

చెన్నిటి బాగు, సుల్తాను బజారు, ప్రమాదరాబుద్దక్క-ఎ-

చస్తాపంటే పురుషులు లేదు.

మొగలాయి చక్రవర్తి జహంగిరు. పాదుషా డిల్లీలో
రాజ్యంచేస్తుండంగాను వారికనాడు నగరములో వాహ్యాల్మికై
అంబారీ ఏనుగువింద వెళ్లినారు. ఆ కాలంలో చక్రవర్తులు
ఎన్నోమాసాల కొమారు బయటికి వచ్చేవారు. అందుచేత
ప్రజలంతా పీధులనిండా గుంపులుగుంపులుగాచేరి నర్మారువారి
దర్శనార్థము గంటల్కొలది నిర్మిష్టిన్నాపుండేవారు. పాదుషాగా
రు బయటికివెళ్లినారుంటే వేల్కొలదిరూపాయు నంచులు ప్రక్క
న ఉంచుకొని వెళ్లినారు. బూజారు పొడువుననూ ఆచేతా
యాచేతా పిచికిశ్శొద్ది రూపాయిలవర్షము కురిపించేవారు.
పాదుషా ముంమకుసాగితే వారివెనెకదిక్కు బీదవారంతా ముప్పి
యుద్ధః ప్రారంభించేవారు. ఏను బలాధ్యులో వారికే రూపా
యలు దొరికేవి. కులాగా వారు వెళ్లుచుండగా వకచోట ఘక్క
ర్ల కుచ్ఛిన రూపాయాలకై మేలైన ముప్పి యుద్ధం జనుగుతూ
ఉండింది. ఇట్లందరూ యుద్ధముచేస్తూ పుండగా ఒ మూలన
నిమ్మశంగా ముగ్గురుమనుష్యులు కూర్చొని ఉండినారు. బట్టలు
పేలికలుపేలికలుగా చినిగినవి. ఒళ్లుతయు దుమ్ముళోనిచింది.
కుగలుజమ్మని వారిచట్టునూ మునుకొనియుండినవి. వాటిని
వారు జోపుకోనేనాజోపుకోరు. కాలుకేలు కాస్తకూడకదలించ
రు. నల్లమందుతిన్న వారివడైనాన్నారు. అత్యునుమాధినిష్టలో ఉన్న
మూర్తియంవలెఁచ్చారు. చక్రవర్తి శిస్తాఁఁచ్చాన్నడనే నంభి

మంకూడాలేదు. తలయెత్తి పైనొ చూడరు. చక్రవర్తి దృష్టి వారి చే న బడింది. ఆయసకేమిముచ్చుచ్చెందో యేమో ఏనుగును చే న బడింది. ఆయసకేమిముచ్చుచ్చెందో యేమో ఏనుగును వారిముందట నిలుపుమన్నాడు. రెండుమామ నిమిషాలు అస్తి విలచినాడు. జనులంతా అముగ్గులిమూర్తులదికేకై చూస్తూ ఏం నిలచినాడు. జనులంతా అముగ్గులిమూర్తులదికేకై చూస్తూ ఏం జనుగున్నవో యేమోలని ఆశ్చర్యపడుచున్నారు. కాని ఆ ముగ్గులిమూర్తుల కాగోవడ యేమిన్ని కాబట్టిలేదు. పాదుపా ముగ్గులిమూర్తుల కాగోవడ యేమిన్ని కాబట్టిలేదు. పాదుపా వారిముందు వచ్చి కాదుకదా పాదుపానుపుట్టించిన అల్లూకూడ వారిముందు వచ్చి నిలిస్తే పలుకరించేలక్కణం కనిపించలేదు. తుడకు పాదుపాగారే నిలిస్తే పలుకరించినాడు. జవాబులేదు. గివాబులేదు. “ఏమి మీమా వారిని పలుకరించినాడు. జవాబులేదు” అని అడిగినారు. “మాజూర్” కథ? యంత్రప్రశాంతంగా పున్నారు” అని అడిగినారు. “మాజూర్” అక్కత (అక్కత) అన్నాడు అందులో వకడు మాత్రము చాలా ముక్క నరగా. తక్కినయిద్దరు పలుకనేలేదు. తుడకు త్తులైనా యెత్తి చూడలేదు. ఎంతా మదిపోతులోకదా ఓరులని ఆశ్చర్యం కలిగింది పాదుపాకు. వారిని వెంటరమ్మన్నాడు. “చేతుకాదు” అన్నాడు ఒకడు. ఉహంగాల్లాడు ఇక్కొకడు. వారిని నడిపిం చుకొని తననెనుక తీసుకొనిరావల్సింది అని పాదుపా జవానుల కణ జాపించినాడు. “స్తోవేనడుపు మాబదులు” అని మూడవపాదు జ్ఞాపించినాడు. జ్ఞాపించినాడు. జవానులు కొంతమారం పీరిని జవజర భీ రుజుపుచేస్తూన్నారు. జవానులు కొంతమారం పీరిని జవజర యాడినారు. శరీరము చెక్కులుపోయినానరే వారు నడిచేలట్లు లేదు. తుడకు వారిని ఒకబండిలో వేసినారు. పుంజూరుగారు దేవిడిచేరన తర్వాత యామనమ్ములకు ఒక మంచి భుల్లు ఖారీ

చేయించినారు. అందు పీరికి సకలము సిద్ధముచేయించి పెట్టించి నారు. పైగా వకచాటింపుచేయించినారు. ఈనగరములో సోమరిపోతులైనవారండరున్నా యింగాలోవచ్చి నివాసం చేయవచ్చును అని. ఇతమాత్రం అవకాశము కలిగితే యిం కేమి చెప్పవలెను. ఒక వారములోపల १० వేలమంది ఆ బంగాలో జతవూడినారు. వజ్రరెఅజం (ప్రధాన మంత్రి) గారికి పాచుపా వారి విపరీతమైనపాశ్చ ఏమీన్ని నచ్చుతేము. ఇట్లే నగరంలోని జనులుగా ఒక సెఱ్ పురూటలలో సర్కారీ ఖానా నగరంలోని జనులుగా ఒక సెఱ్ పురూటలలో సర్కారీ ఖానా తిండిక్రిందికే ఖాన్ని పెట్టిస్తే ఇంకెట్ అని వాస్తవానుగారి తో మనవి చేస్తూన్నారు. “అయితే యొమి వుపాయం” అన్నారు సర్కారు. ఇతముడిలో నిజమైన సోమరులెవరో అన్నారు సర్కారు. వారికి విషాఫర్మానువరి స్తుందికాని ద్వాగాసోమరులకు కామ కదాఅని మనిని చేస్తూన్నాడు. “వట్టిమసాహాబ్ అయితేము ట్లగురుపటవలె నిజమైనసో నుమలు” అన్నారునసర్కారువాయం ఆపని నేనుచేసి తఁకు తెఱుపుకొంచును అని లేచి వెళ్లినారు. మరునాడే సోమర్ల బంగామట్టిను గడ్డివాములు మంత్రిగారు. మరునాడే సోమర్ల బంగామట్టిను మనమ్ములు వచ్చిపోవుటకు పెట్టించి నాలుగుదిక్కులలోను మనమ్ములు వచ్చిపోవుటకు జ్ఞానులు బంగానుమట్టుకొన్నవి. వచ్చిస సోమరిపోతులుగా గబగబా గుంపులుగుపులుగా బయటికిపెట్టి బతుకుజీవుడు అని పారిపోయారు. అగ్ని బంగాతో ప్రవేశించింది. ఇంక బంగాలో ఎవరున్న లేరుకదాలని వజ్రమార్పు అగ్నిని వెటుసే ఆర్థించినారు. పామమారిని పిలుచుకవచ్చి కూర్చుడు

బండ్లో ప్రవేశించి గది గది పరిత్యుంచినాడు. వకగదిలో మన ముగ్గుమఫకీర్సు మాత్రము యథాషకారు కూర్చుని వున్నారు. వారిలో ఇట్లు ముక్కువరుగా సాభాషణ జరుగుతూ వుండింది.

ఒకరు — “ఎంచుకో చాలా వుషంగా వుందిరానేడు.

అ వ వాడు — “ఎందుకోరా నాకూ కొంచెం కాక తగులూ వున్నట్లుంది.

3 వ వాడు — (తనపై తగలన్నే జోవక) “ఓరేయ! మింకే మొచ్చిందిరా తెగులు. ఎందుకర్పారు అదేపనిగా కాస్తనిమృతంగా నన్ను వుండనియ్యకూడదూ?

జమంగీరుచక్రవర్తి వారిసంభాషణను విని నిర్ధారింపోయినారు. తువు పాశుమాగారు యిట్లాసెల విచ్చినారు.

“అచే! మింకు జీవనను పై పీతిగాని ఆశగానిలేనట్లుంది. ఇట్టే బ్రిదుకు బ్రతికేదానికన్న చావకూడదాయేషి”

అంటే వకడిట్లు కొంచెము తలయెత్తి కూర్చున్నచోటి సండే ధీమాగా జవాబిచ్చినాడు.

“చావాలనంటే ఎంతప్రయత్నం కావలెనో నీకు తెలు సునా మరి. ఆపని లొంగరగాయేమన్నా అవుతుందా. అంతపరి శ్రేమకు మేమునోప్పకుంటామా. మాకు చ్చోమంటే పురుసతు లేదు”

ప్రక్రి రు చిడ్డ

ఆది జవాంగీను చక్కవడి జమానా. ఇల్లో ఇద్దరునమా బుబుండిరి. వారి బేగముఁ పేరు ఫరుందా బేగం, హమిందా బేగం. ఆయినరికి మంచి స్నేహం కుదిరింది. ఫరుందాకు ఒకే కొడుకు. హమిందాకు ఒకే బిడ్డ. ఒకనాడు వారిట్లు మాట్లాడు కున్నారు. “విమే అక్కా! నాకు ఒకే పిల్లవాడు. నీకూ ఒకే కూతురు. ఇద్దరికి తథూ బోధూ బాగా కుదిరింది. మన స్నేహం భాంధవ్యాగమారి వెయ్యెండ్ల పంటపడిఁచే యొర్చా టు యెందుకు చేయకూడదే!” ఇద్దరు సరే అంటే సరే యనుకున్నారు.

ఇట్లా కొన్ని యొండ్లు గడచినవి. హమిందా మొగకు కాలంచేసినాయి. నవాబులు సంపదంతా యథికారం ఉన్నంత కాలమే వుండేది. మగడున్నని దినాలు హమిందాకు గా మంది “మామాలు” అనగా “ఆడపాపలు” గా శాకర్లు. బగ్గెలు, మ్యానాలు, గుత్రాలు, సిపాయాలు, దినమూ పొల్లా వు, బిర్యాని, కై మావంటలు, ఇట్లాంటివాటి కేమిన్నీ కొదువ లేదు. మగడుచచిన కొన్ని మాసాలకే హమిందాకు దరిద్ర దశ (పాపించింది. నొకర్లంతాపోయిరి. మ్యానాలు, గీనాలు వడ్లిలక్రిందికేమాయం. గుర్రాలు గీరాలు అన్ని అష్టాల

వాండువళం. బంగా అమ్ముంది, పాముగ్గులమ్ముంది. తుదకు బట్టలుకూడా అమ్ముంది. వేరేమొహల్లూ (బజారు) లో గుడి సెలో నివాసంచేసింది.

ఇక్కడ పరుఖుండా ఏశ్వర్యం ఇంకా వోచ్చుతూ వుండింది. నవ్వాబు సల్లగావున్న పత్కాలము ఆమె కేషపరావ్? ఒక నాటి మిట్టమధ్యావ్యామిలండకాలములో జనానా మహాలు చుట్టు వట్టి వేళ్ళపడకలు నీటితో తడుపుతున్నారు. పంభాలను దాసీలు లాగుతున్నారు. ఇద్దరు ఆడపాడలు కాళ్ళుత్తు చున్నారు. ఒక తై వుక్కా అందిస్తున్నది. ఒక దాసి పాండాక్క వద్ద వెట్టుకొని కస్తూరి, జరదా, కాచు, ఏలకులు మున్నగు సుగంధిద్వయములచేచ్చి పాణబీడాలు చుట్టియున్నా లున్నది. ఒక తొండి ఉగల్ దాక్క పట్టుకొని నిలుచున్నవి. అట్టి సితిలో నొకర్లను ప్రక్కకునూకుతూ మొలబురా వేసుకు స్తు వక్స్తీ పరుండా పరుండా అంటూ కేకలు వేస్తూ మహాలులో ప్రవేశించింది. ఆమెచీర చినిగిసది. శాశ్వతోచినిగిన మోజాలు లఱపటమంటూ మొరటుగా ధ్వనిస్తూ వున్నవి. వేమము చూచే ఒక వేవ భికారిపుని తెలుస్తూ సేతున్నది. పను ఖుండాకు పట్టరానికోపంచచ్చించి. నొకర్లపై కండుచుముతుంది. అట్టి భికారీ వాండును లోపలికెట్టారానిసిరి అని గరిస్తూ లున్నది. “చేలీ! దాసీల దేమిా తప్పులేదే, సేనే వారినిప్రక్కకు తోసుకుంటూ వచ్చినాను.” అన్నది ఆభికారి. “చేలీ! ఎవతి సేనివు పెడక్కతు ఎక్కుడియండి దాపరించితివే! బజారిముండల్నివేడ! సేనేడ! మంచిచుట్టరికమే! పోతువాలేదా?” అనికసరుకొన్న వి

పర్మందా. “ఏమేనామిాదాను గుర్తుపెట్టలేదా?” అన్నదాయీద
రాలు. “హామిాదా! హామిాదా! నీవేనాయాలాంటివేషము
లోపచ్చింది. అయితే ఎందుకుపచ్చినావు?”

“సైకోడలు పెద్దపిల్లలుయినది. సీలమానత్త పొమ్ము సీకప్పు
చెప్పి పోదామనిషస్తిని”

“నాకూ—కోడలూ— ఫక్కిరుమండబిడ్డనాకు కోడలూ!
చ్చి! బుద్ది లేదుహో! తక్కణం వెళ్లిపో! యింకో సారి యాలాంటిమాట
లంకోవా నీసంపూడుతోపి ఖబర్ దార్.”

“ఏముమ్మా, అంతకోపమా! ఆనాడుమననిదరము రంగు
మహాలో కూర్చుని సరపాలాడుకుంటువుచే సీవేకదా సీబిడ్డ
ను నాగోడుక్కియ్యవమ్మా అని చేతికోచేయు వేయించుకొని
ప్రమాణంచేయుస్తివి. ఇంతలోయింతమరుపా.”

“చ్చి, చ్చి, అంతార్థుటా! నాకేమిచ్చిపట్టిందా. అమిా
ర్కాదిలంతాచ్చిపోయినారా? నాగోడు కేమి కొజ్జా అనకొన్నా
వా? నీవంటి తైరిపంబూవమ్ముల బిడ్డలను ప్రార్థించేదానికి.”

“అయితే నాబిడనింకేవరికన్నా ఇచ్చుకోమ్ముటవా”

“దానికినాసెలవెందుకు! తక్కణమే ఇచ్చుకోవమ్మా!
కష్టపడికనుక్కున్నావు. సీకిష్టమున్న ఫక్కిరుకిచ్చుకో. ఇంక
యాక్కుడినుండిమర్యాదగాదయచేయండి. నిన్ను చూస్తే నాకుతల
నాపై లేస్తుంది.”

* * *

బకనాటి అర్థరాత్రిసంగతి. శీధులు నిర్జనంగాఉన్నవి.
బకనందు చుట్టూచయలు. అందువక్కగుడిసె బక ఫక్కిరులలూ
వేరును “బక బచ్చంతల్లి” యసిధ్యనించెను. గుడిసెనుండిహమిాదా

బయటికివచ్చి “భాయా! నేనునాచిడ్డ, పగలంతా రోజు వున్నారు. మాకేకూటికిలేదు నాయనా. మాఫుచెయ్యండి” అనిఅన్నది గుడిసెలోనిబూవమై. “ఆయి తేలమార్గా! నాజోలె లోవుండేది మగ్గురుంపంచుకొని తిందాము” అన్నాడుఫకీరు.

ఘకీరులోపలికివెళ్లి కూర్చున్నాడు. జోలెలోనిలన్నము, రొట్టె బయటికిటీసినాడు. ముగ్గురుతినినారు. అటుతర్వాత హమిదా యిట్లన్నది.

“దుర్శ్యేవ్! మిారుచాలామంచివారు. మిాకుమేమునహా యము చేయవలసియుండిను. మాకేమిారువువశారంచేస్తి. ఈ దరిదులు మిాకేమిసేవచేయగలరు. అయినాయానాచిడ్డ మిాకు కాల్పుత్తును. దినమంతా తిరిగితిరిగి మికుణ్ణునోపివటి వుండును.” అఃహమిదా అన్నది.

ఘకీరుకాళ్లుచాచినాడు. హమిదాచిడ్డ తనచల్లిమ్ముదు హస్తాలతో భక్తియుక్తంగా అతనికాళ్లువతింది. తెల్లనార వచ్చింది. పకీరులేచిపోతూ మల్లీరేపువస్తాను. మిాకుపగటిభోజ నానికి నావదయంకా రొట్టెవున్నది. దాస్కుతినండి అంటూ ఇంకోజోలెనుండిరొట్టెతీసి యిచ్చిపోయినాడు.

పగలుముఖముకడ్కొని రొట్టెతిందామని తల్లిచిడ్డలు కూర్చుని రొక్కెనువిరిచేవరకు ఒకఅమఫీ ఘుమంటూ క్రింద పడింది. తల్లివిష్టులు ఆశ్చర్యంతో వకరివక ఒకరుమాచు కున్నారు. మల్లీరాతికి ఘకీరువచ్చినాడు. మల్లీవారికి అన్నము పెట్టినాడు. తానుతినినాడు. బిడ్డకాళ్లువతింది. మల్లీపొయ్యే అప్పుడు పగటిభోజనానికని ఒకరొట్టె యిచ్చిపోయినాడు.

ఇట్లాపకసంవశ్సుకొల్పుంది. హమిందాయింట్లో అష్టాలకుప్ప పెరుగుతూచెచ్చింది. గుడిసెపోయిపెద్దయిలైంది. ఇప్పుడు మంచి గుడ్లలు మంచిభోజనము దొచుకుతూన్నాడి.

ఆక్కడ పర్మందా మొక్క చచిపోయినాడు. కొన్నాళ్లో నే పరుదా దివాలాతీసింది. ఐశ్వర్యమంతా పోయింది. దాసితోగూడగర్భమూ, అంధత్వము రెండూదూరమైనవి. హమిందాపకంచెచ్చింది. యిస్తుడా మెతను స్నాచాలనుఖంగా వున్నది ఒకనాడు హమిందా యింటికిచెచ్చి

“సీవిడ్డను నాకోడుకెక్కయ్యాన్నా? సీవాయిదా ప్రకారము జీలీయిచ్చి పెండిచేయవలె” అన్నది.

“తల్! యిప్పుడు నాబిడ్డపై నాకేమన్ని అధికారంలేదు. నీవేచెప్పితికదూ ఘకీర్చుబురకం చేయమని. సీమాటప్రకారమే నాబిడ్డయిప్పుడు ఒకఘకీగుబిడ్డగావున్నది. ఆమనయ్యంయెట్లుం ఈ అగ్నేజనుగుతుంది”

“అయితే ఆఘకీకెవర్య?”

“ఎవరోనమ్మా! నేనుబూడలేదు. నాబిడ్డచూడలేదూ. చీకట్లోప్పాడు వాయిదరికషుపునిండా అన్నముపెడ్డాడు. మళ్లీ చీకట్లోనే నెల్లిపోతాడు”

“ఎంతటి మాయలాడివే! కాసీలేచూస్తాను” అని పర్మం చామ్ముగము చిల్డ్రీంచుకొంటూ పెల్లిపోయింది-

* * * *

జవంగీరు చక్రవర్తి ఆసౌనము. విశౌలమైన దర్శారు. చోచ్చారు బాయలు తీర్చినిలిచినారు. ఇరుప్రక్కల నవాబులు, రాజులు, అమిందా ఐవ్వరిదర్జాప్రకారము వారుకూర్చున్నారు.

పర్మదూ దావాపత్రము దాఖలుచేసుకోన్నది. పాదుషాతల యూసి టెక్కణం హమిందాను ఆమెబిడ్డను మాదరాళునకు పట్టియోనిరమ్మని ఆజ్ఞాపించినాడు. హమిందా జవాబుదాఖలు చేసుకున్నది. తనబిడ్డను పశ్యర్యములో వుండేకాలములో వర్షందా చేసుకోనని చెప్పిందనియు, యిప్పుడు ఒక ఘకీరు తనను, తనబిడ్డనూసాకుతూ వున్నందున ఆయనయిప్పం యెట్లావుండే అట్టేకూని తనదేమిాలేదనిన్నీ మనవిచేసుకోన్నది. అయితే ఘకీరేక్కడనున్నాడు” అన్నారు పాదుషాగారు.

“అదేమో నాకు తెలియదు.

“ఆయన ఎట్లావుంటాడు.

“అదికూడా తెలియదు.

“నీబిడ్డకే నతెలుసునా అదీతెలియదా?

“నాబిడ్డను విచారించండి.

హమిందాబిడ్డ ముందుకువచ్చి ఇట్లన్నది.

“నరాక్కర్ పుర్ నూర్ పాదుషాసలామల్. నేను ఆఘీరుగారి ముఖము ఎన్నుడునూ చూడలేదు. ఒకవడాదిగా ఆయనకాట్లువత్తినాను. లక్షమందిఘకీర్లలో ఆయనవిక్కలుచూసే చాలు గుర్తించుకోగలను.” అని మనివిచేసుకోనెను. నరే అన్నాడుచక్రవర్తి: పట్టుంలోవుండే ఘకీర్లనందరిని హజరుచేయమన్నాడు. గాజుపూసలవారు, చెంకాయచిపువారు, మూరైమగడ్డమువారు, లోభాక పొగవారు, నానావిధాలఘకీర్లవచ్చినారు. హమిందాబిడ్డ అందరివిక్కలను పరీక్షించింది-“విరిలోనాతంటింటి ఎందునులేడు” అనిఅన్నది. తర్వాతతన దర్శ

రుమాలను బట్టె తెనిపోయింది.

మొగలాయి పాదుషాలకాలంలో జడ్జివనిచేసేవారంతా భాజీలే.. విశేషముగా పరేషరీపు ప్రకారమే భాజీలు ఆమలుచేస్తావుండేవారు. చాలామట్టుకు భాజీపదమికి మూడు అంశములు ప్రథానంగా ఉండేవి. ఖురాసేషరీఫ్ కంఠ పాతము రావలైను. మూడెడు కావున్నాను జానెడుగడ్డము ఎం మూర్గు తలపాగ ఉండవలైను. భాజీ సాబ్ పురుసతుపుండే సమయంలో కచ్చేరీ. హుక్కా, పాక్ దాణ, పుగ్గెత్ దాణ పంఫూవాలా, ఖురాసేషరీపు), తెల్లనిమస్సిక్ గోల్ దిండు, చోబ్బోరు ఇవికచ్చేరీ పరికరాలు. వాది ప్రతివాయుల దరభాస్తులే యూవతమినట్టు. పైసలా అప్పుడే నునాయించేది- కొండరి భాజలకచ్చేరీలలో ఎక్కువలంచము ఎవరిదైతే వార్గదే న్యాయం. అందరు యిట్టావుంటారని కాదు. కాని కొంత మంది యిట్టివాంక్కె ఆని ఆచరిత్కారులకేమి దుర్మధిస్తుట్టిందో ప్రాసెనారు. ఇక మనక థా నాయకుడైన భాజీకథవినంది.

ఒకనాడు లంజమిండల పంచాయతి వచ్చింది. ఉంచు కొన్న వాడు దాన్నిరోసివెళ్గాటినాడు- “అయ్యా! యాముట్టు డిగినబాసెను ఎవరంగుతాము. నాపిల్లలకెవరు దిక్కు” అని ఆప్పుడి వాది ప్రతివాది యిట్టన్నాడు. “దీన్ని నేసుంచుకొన

మ- ఇదివ్యాఖ్యాచారి, పదిలోపకొండో వాన్ని నేను. నేనువీన్ని
పెంచేజిమ్మెదారికాను వాయిదా వేసినామ భాజి, అదిమతల
తో వేసిన వాయిదా. వాయిదాలోపగా ప్రతివాచి ఉం
రాళ్ళ ఛాకాషమూతీసురోనిపోయి మర్యాదగా భాజీసాబుకు
ఉంటిలోనజరానా సమర్పించినాడు- వాయిదానామ భాజీసా
భున్నాడు “ఏయి! ధినాలీ? నిరుఇజుత్ దాగ్ ఇజ్జత్ తీసేదానికి
చ్చేరీకి వచ్చినావు-ప్రతివాదిచాలాపెద్దమనిమిలాగా వున్నాడు
వు యెంతమందినోపోయినదాసవు లేకుంచేసేవు యితకాల
స పెండ్లిలేక మెట్లాపిలలిట్కనినావుచెప్పా! నీకుహత్యాడీ వేయుం
పూర్వీజులూస్ చేయస్తో ఖార్

వాడికూడకొంచెము తెలివిగలమనిమి. ఇంత ఎకాయుక్
టాజీసాబ్ ప్రాయించినదాని కేమామంచికారణ ముంటుండని
పొంచి యిఱ్లా మనవిచేసుకున్నది- “భాజీసాబ్! సర్పార్ !
అకు వక వేషిదయచేయవాలా! ముల్లి వేషీలోపల నేనుతమకు
సందయ్య అట్టిమంచి సుబూత్ ఇస్తోణ” భాజీసాబు గడ్డము
ప్ర్వ్యకుంట్లూ మతలబుగహంచి, “అచ్చాముంమవారమువేషీ!
చ్చేరీబరభాస్తో” అన్నాడు- మర్యాదు, పొద్దుననే యావాది
మైన త్రీ భాజీసాబింటికి సెలదినాలక్కిందనే యానిన మంచి
త్తును దానిదూడను తోలుకొనిపోయి యింటిముందర కట్టి
నేసింది“క్యాప్టౌ.” అన్నాడు భాజీసాబ్ -

ఆమె— ఏమిాలేమ భాజీసాబ్! ఇదియెండకాలము.
సాడియెక్కుడచూ-చినా తక్కువగాడ్ను ది- నీకుయింటినిండ
లలు పాపము! పసికూనలకు పాలులేకుంటేయెట్లు? యాబట్టి

పూర్వుకునాలుగుసేట్లు వక్కెనేట్లు పాలిస్తుంది- బాగుంటుంది
ఉంచుకోండి అన్నది- భాజీసాబ్ నంతోముపట్టబేక హాయి
నాడు- భావాత్ అచ్చ అన్నాడు. ఆమెతిన్నగా ఇట్లాలన్నది.
“నర్కుర్ నాపంచాయతీలో అస్తగ్రహం చెయ్యాలే.” ఓ! అది
నాకు బాగుర్చున్నదిహాఁ. అన్నాడు భాజీ-

పేమీనాడు భాజీసాబ్ ప్రతివాదిని జూచియిట్లన్నాడు.
అందేనమ్మక్ హరామ్! నువ్వుర్! నీకుమందిపిల్లీక్ పుచుకొనిపిల్ల
లక్కి పుట్టించేదాన్ని పస్తాది. వాండ్కిపోషణ చెయ్యలా
అంటే కష్టంపుండిక్కా! నీపుసీన్ని తచ్చణంతీస్తాపోయియిం
టోపుంచ్చొని మున్న టిలాగసాకు. లేకో తే నెలక్కి
భర్జారము కిందికి అంచూపాయాలు యిస్తావుంపు తెల్పిందా?
యిదేమాదీపైన్నా!

ప్రతివాది నోరుతెచుకొని నెత్తినగ్గొట్టినట్లు నిర్మాంత
పోయచూస్తానిలఱడినాడు. తువకు తెలివితెచ్చుకొని భాజీ
సాబ్ తన నజర్ మరిచిపోయినాడే వో జావకముచేస్తామని,
“నర్కుర్ ఫాకాష్సిక్ మామాండమూళ్లది.” ఇట్లావాసు
అంటూపుండగానే భాజీసాబు మాటలందుకొని యిట్లన్నాడు
“ఓ! నీరుమాలను బత్తెత్తినేసింది! జావ్.”